

PROJEKTS "SOCIĀLĀS TRANSFORMĀCIJAS BRONZAS LAIKMETĀ DAUGAVAS LEJTECĒ"

Projekta identifikācijas nr.: lzp-2018/2-0127

Projekta izpildes termiņš: 2018. gada 1. decembris – 2020. gada 1. decembris

Projekta kopējais finansējums: 200 000 EUR

Projekta zinātniskais vadītājs: Dr. habil. hist. Andrejs Vasks

Projekta mērķis ir skaidrot jaunu kultūras elementu parādīšanos, sociālekonomisko procesu izmaiņas un pirmās demogrāfiskās pārejas norises bronzas laikmetā Daugavas lejtecē un to ietekmi uz iedzīvotāju sadzīvi, dzīves kvalitāti un veselību.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, plānots veikt sekojošus uzdevumus:

- 1) veikt apbedīšanas tradīciju izmaiņu arheoloģisko izvērtējumu un interpretāciju, izmantojot divu- Reznu un Ķivutkalna kapulauka apbedījumu datēšanu ar 14C metodi.
- 2) izvērtēt apbedīšanas vietās atspoguļoto sabiedrību demogrāfiju, uztura paradumus, populāciju struktūru, reproduktīvo tempu izmaiņas un veselību izmantojot stabilo izotopu ($\delta^{15}\text{N}$) un ($\delta^{13}\text{C}$) analīzes.
- 5) veikt apbedījumos atrastās keramikas petrogrāfisko izpēti, lai skaidrotu māla trauku izcelsmi un lipīdu analīzi, izmantošanu,
- 6) integrēt bioarheoloģiskos datus un arheoloģiskās liecības par apbedīšanas paražām, lai iegūtu pamatu jaunām interpretācijām par bronzas laikmeta sabiedrību kopumā,
- 7) projekta rezultātus prezentēt starptautiskajās un vietējās konferencēs, kā arī Latvijas plašsaziņas līdzekļos, Latvijas Nacionālajā Vēstures un Latvijas Dabas muzeja topošajās ekspozīcijās, sekmējot mūsdienīgu izpratni par Latvijas aizvēstures īpatnībām un vērtībām.

Projekta novitāti nosaka jaunā informācija un izpratne par bronzas laikmeta sabiedrību, īpaši par sieviešu lomu un kritiskā pieeja līdz šim dominējošajām androcentrisma perspektīvām pagātnes sabiedrību vērtējumos.

Informācija sagatavota 01.12.2018.

Projektā paveiktais 2018. 12.01. – 2019. 11. 30.

Publikācijas

Raksti:

Dardega Legzdiņa, Andrejs Vasks, Eduards Plankājs, Gunita Zariņa. Re-evaluating the Bronze and Earliest Iron age in Latvia: Changes in burial traditions in the light of 14C dates. Iesniegts žurnālam *Radiocarbon*.

Tēzes:

1. Michael B. C. Rivera, Gunita Zariņa and Jay T. Stock. Diachronic change in the Holocene Baltic head: the effects of farmed and aquatic foods on skull and tooth morphology.

American Journal of Physical Anthropology, Volume 168, Issue S68, Program of the 88Th Annual Meeting of the American Association of Physical Anthropologists, Cleveland, USA, March 27th - 30th, 2019, P 205, Web of Science

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/ajpa.23802>

2. D. Legzdiņa, I. B. Loze, A. Vasks, G. Zariņa. Subsistence Strategies and Societal Changes During the Late Neolithic – Bronze Age Transition in Latvia, NorthEast Europe. Radiocarbon and Archaeology 9th International Symposium, May 20th-24th 2019 Meeting Program, Athens Georgia USA, 2019, P 16,

<https://www.radiocarbonandarchaeology2019.com/>

3. Marciniak S, Bergey CM, Silva AM, Hałaszkó A, Furmanek M, Veselka B, Veleminsky P,

Vercellotti G, Wahl J, Zariņa G, Köhler K, Kiss K, Miliuskienė Z, Simalcsik A, Novak M, Jankauskas R, Hajdu T, von Cramon-Taubadel N, Pinhasi R, Perry G. The biological impact of the agricultural transition on human stature: evidence from ancient DNA and skeletal data. Canadian Association for Physical Anthropology, 48th Annual Meeting, Banff, 2019, Program, P 50-51

https://capa-acap.net/sites/default/files/annual-meeting/2019/full_program_oct_22.pdf

4. Plankājs E., Legzdiņa D. "Recent zooarchaeological research in Latvia" / Investigating bones: Diet, health, environment in the Baltic region: The 10th International Conference of Prof. Jonas Puzinas, October 4-5, 2019, Vilnius: Conference Proceedings Vilnius : Vilnius University. Faculty of History. Department of Archaeology, 2019 P.37.

Konferences

Projekta dalībnieki ir piedalījušies sešās starptautiskās konferencēs, no kurām četrās ir publicētas tēzes (skat. augstāk).

Darbs ar arheoloģiskajiem un bioarheoloģiskajiem materiāliem

Atlasīti paraugi no apbedījumiem (kauli, kokogles) datēšanai ar 14C metodi kā arī stabilo izotopu analīzēm un nosūtīti uz Poznaņas laboratoriju (D. Legzdiņa, E. Plankājs, A. Vasks, G. Zariņa).

Veikta Reznu un Ķivutkalna kapulauka apbedījumu dzimuma un vecuma noteikšana, demogrāfisko rādītāju aprēķināšana. Noteikts Ķivutkalna kapulauka apbedījumu zobu sistēmas stāvoklis –kariesa sastopamība, zobu nodilums, dzīves laikā zaudēto zobu īpatsvars, žokļa iekaisumi (G. Zariņa).

Novembri un decembri Oksfordas Universitātē Arheoloģijas laboratorijā tiks veikti Reznu un Ķivutkalna apbedījumu zobu dentīna mikrogriezumi oglekļa un slāpekļa stabilo izotopu analīzēm (D. Legzdiņa). Šī metode ļauj detalizēti izsekot indivīdu bērnības uzturam un tā izmaiņām pirmajos dzīves gados.